

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Tempore

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, 1631

III. Aduentus,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47044](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47044)

ri, quomodo qui dormiunt, securos se putant, quia periculum nullum sentiunt, ita nihil solliciti sumus, nihil timemus, nihil denique agimus pro salute nostra, cum reuera magna opus est nobis sollicitudine, ingenti pauore, quandoquidem quis amore odiove dignus sit, prorsus nescimus. Conscientia tamen nostra inferno nos obnoxios (si iuste nobiscum ageretur iuxta demerita nostra) clamat. Quotus enim in nobis est nostrum, qui non semel victus spontè succubuerit diabolo? Quotus qui nunquam peccauerit mortaliter? Quis baptismi gratiam innocentiamque sibi à Christo coemptam hactenus seruauit? Vereor profectò filij, ex adultis neminem, aut per paucos esse huiusmodi. Si qui tamen sunt, gaudeant super misericordia Domini, quæ nisi eos custodisset, innocentes non essent, sed essent vt reliqui nos omnes, pabulum & esca gehennæ ignis. Et quomodo læti atque securi in tantis periculis meritò non diceremur dormire?

Eccle. 9.

Euigilate igitur filij, quoniam hora est iam nos de somno surgere. Haudquaquam diutius est nobis expectandum, sed hac hora cor, mens omnesque cum animi, tum corporis vires à peccato auertendæ, & ad Deum sunt conuertendæ. Hodie incipiamus nos corrigere (cras enim an nobis vita superfit, incerti sumus) Hodie de somno euigilantes, ad Deum nos conuertamus, atque Domini aduentui præparemus locum. Tertius est aduentus ad iudicium. De iudicio hoc nouissimòque die, quo extremum agetur iudiciù, Christus Caiaphæ respondit adiuranti: Videbitis filium hominis venientem in nubibus cæli. Qui itaque secundùm aduentum gustauit, & perseuerans vsque ad mortem, de hoc mundo absque mortali peccato, siue in gratia Dei exiuit, securus videbit Christi vltimum aduentum ad iudicium. Gaudeat igitur filij quicumque hic estis in pressura, quicumque paupertate, afflictione, persecutionibus, arumisque hic opprimimini, quia pressura ipsa, quam fertis, vobis prænunciat, quoniam prope est redemptio vestra in Christo Iesu.

Rom. 13.

Tertius Aduentus ad iudicium,

Matth. 26.

DOMINICA III. ADVENTVS DOMINICI, Epistola B. Pauli Apostoli, ad Philippenfes IV.

Gaudete in Domino semper. Iterum dico, gaudete. Modestia vestra nota sit omnibus hominibus, Dominus enim prope est. Nichil solliciti sitis, sed in omni oratione & obsecratione, cum gratiarum actione, petitiones vestrae innotescant apud Deum. Et pax Dei, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda vestra & intelligentias vestras, in Christo Iesu Domino nostro.

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Obseruauit Ecclesia, vt in his diebus aduentus Domini epistola semper legatur, quæ memoriam aduentus habeat Dominici, vel in carnem, vel ad iudicium. Quamobrem hodiè quoque hac vtitur epistola, quæ aduentum Domini vicinum, ac prope esse nobis significet. In hac autem epistola crebrens nos admonet gaudere Apostolus, haud dubium, quod in libertatem filiorum Dei vocati sumus. Siquidem cum non omne gaudium sit iustorum, nec parum, quo quis exulter gaudio, referat, ne putemus in ho-

acob. 1.

noribus, in pompis, in voluptatibus, alijsve mundi vanitatibus gaudendum, omnibus his exclusis gaudium vnum nobis inculcat religiosum, dicens: *Gaudete in Domino semper.* Gaudete in beneficijs, in donis & misericordibus diuinis, gaudete in gratia adoptionis filiorum Dei, gaudete in omnibus bonis, quæ fecit vobis Deus vester, gaudete postremo in tribulationibus, etiam dum in varias tentationes incideritis. Neque enim sanctum hoc gaudium in luctu quoque deest homini pio, nec sancta compunctio impeditur in hoc gaudio. Gaudete igitur in Domino gaudio semper continuo, quo à vobis seculi excludatur tristitia, quæ mortem operatur. Iterum quoque dico gaudete. Est enim alacritas spiritus certissimum signum inhabitantis gratiæ Dei, & præsentis spiritus sancti. Ne tamen foris prodeat hoc gaudium immodestè, muteturq; in temporale gaudium, vnde fiat postea vobis occasio tristitiæ, seruetur modus in omnibus, vt sitis foris quasi tristes, semper autem intus in Deo gaudentes. Qui enim thesaurum inuenit magnum, non potest de inuenito non gaudere thesauro. Verum si prudens est, metuit inuentum alijs manifestari ex gaudiorum eruptione, vnde eueniat, illum thesauro iterum priuari: gaudet quidem secum, sed gaudium suum foris celat, ne amittat. Ita vobis quoque expedit spiritus alacritatem, & deuotionis lætitiã modestè per externa gaudiorum signa ostendere, ne erumpendo immoderatè gaudium amittatur. Hæc autem vobis debet inesse modestia, non in hoc tamen, vt non excedatis in superflua effusione gaudij, sed in omnibus etiam verbis, moribus, passionibus, & actionibus vestris alijs. *Nota sit modestia vestra omnibus hominibus,* vt omnes in vobis ædificentur, sitis quæ bonus odor Christi in omni loco. Simile aliquid Petrus dicit: Conuersationem vestram inter gentes habete bonam, vt in eo quod detrectant de vobis tanquam de malefactoribus, ex bonis operibus vos considerantes glorificent Deum in die visitationis. Et Christus: *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in caelis est.* Sit igitur in omnibus vestris moribus modestia. Dominus enim prope est vobis, & nunquam deseret vos, paratus dare vobis quacunq; re indigeritis. Nihil igitur solliciti sitis, omnem sollicitudinem vestram projicientes in eum, quoniam ipsi cura est de vobis. Siue enim fueritis in tribulatione, iuxta est Dominus hu. qui tribulato sunt corde. Et in Psalmo de seipso dicit: *Cum in seculo sum in tribulatione eripiam eum & glorificabo eum.* Siue fueritis in egestate, modo *primum querite regnum Dei & iustitiam eius, & omnia adiacentur vobis.* Est enim quedam sollicitudo pro rebus temporalibus, qua auari pleni sunt, & ad eam occupati, vt animam suam cum vita æterna, & negligant, & amittant, hæc interdicitur. Est tamen alia sollicitudo spiritualis, quæ est diligentia animi pro virtutibus, pro gratia Dei sibi augenda, ad euadenda pericula superandasque tentationes. Quam sollicitudinem scriptura commendat, Michaxa dicente: *Indicabo tibi homo quid sit bonum, & quid Deus requirat à te, vt que facere iudicium, & diligere misericordiam, & sic tunc ambulare cum Deo tuo.* Estote igitur sine mundi sollicitudine, sed ea quibuscumque indigeris ad Deum recurrentes, postulate. Semper itaque in omni aduersitate aut necessitate vestra, petitiones vestre innotescant apud Deum, id est, huiusmodi sint quæ Deo innotescant, hoc est, probatæ sint, Deoq; acceptæ, quæ enim Deus

non.

Gaudium
 sancto quod.
 Philp. 4.
 Roma. 8.

Jacob. 1.

Philp. 4.
 2. Cor. 7.

1. Cor. 6.

2. Cor. 1.

1. Pet. 1.

Matth. 5.

1. Pet. 5.

Psal. 33.

Psal. 90.

Matth. 6.

Sollicitudo
 mala.

Sollicitudo
 bona.

Mich. 6.

non probat, aut quæ auerfatur, dicitur non nouiffe. Vestræ autem petitiones innotescunt in omni vestra oratione, obsecratione, & gratiarum actione, qua pro delictis præteritis veniam rogatis, aut vbi pro futuris Dei donis obsecratis, aut vbi pro acceptis beneficijs gratias agitis. Et pax Dei quæ exuperat omnem sensum & intellectum humanum, custodiat corda vestra, vt imperturbata inter quascunque etiam permanent molestias, in Christo Iesu Domino nostro.

EXEGESIS EVANGELII EIVSDEM DOMINICAE III. ADVENTVS, MATTHEI XI.

CVM audisset Ioannes in vinculis opera Christi, mittens duos de discipulis suis, ait illi: Tu es qui venturus es, an alium expectamus?

Verba hæc sunt Ioannis Baptistæ per discipulos suos, quos ad Iesum miserat, interrogantis, an Iesus ipse foret, qui Christus diceretur, & quem lex Messiam futurum prophetaret, qui foret expectatio gentium, & omnium salus ac redemptio. Interrogat igitur: Tu ne es, quem propheta nunciarunt, quem expectamus, Messias & Christus venturus, an alium post te adhuc (qui is sit futurus) expectare habemus? Sunt qui (vt Hieronym. & Gregor.) hanc interrogationem Ioannis intelligunt de Christi descensu ad inferna; vt sit verborum sensus, quæstionisq; intentio, quod Ioannes præuidens suam finem adesse (sicut prædicebat: Me oportet minui, illum, hoc est Christum, verò oportet crescere) interrogare voluerit Christum, quid in limbo vellet nunciari patribus, an per seipsum etiam foret ad illos descensurus, quo modo iam in mundum venerat incarnatus. Verum alij aliter exponunt, quorum explanatio verior sonat, vt paulò post dicam.

Non obscurum est, quando, aut quare Ioannes in vincula sit captiuitatemq; coniectus. Vbi enim Herodem Antipam arguisset de illicitis nuptijs, puta qui fratris sui adhuc viuentis Philippi, ablatam duxerat vxorem, & eos, qui se nefaria copulatione coniunxerant, separare tentabat, dicens: Non licet tibi ò Herodes rex habere coniugem vxorem fratris tui. Ad Herodias adulteræ suggestionem, quam (vt dixi) tunc sub nomine coniugis in delictijs rex habebat, Ioannes in carcerem coniectus est, opportuno tempore, propterea quod veritatem dicens Ioannes iniquitatem arguisset, necandus. Quod non multo post euenit. Hic in carcere positus, cum videret suos discipulos circa se errare, hoc est, eos putare se esse Christum, qui mundo promissus fuerat, cum Messia, id est, Christi præcurfor duntaxat erat, antequam ab hoc mundo per martyrium egrederetur, erui suos discipulos optabat ab hoc errore, vt seposita æmulatione pro suo magistro, in verum Dei crederent Filium, verum Christum, verumque Messiam. Quamobrem misit duos ex discipulis suis, qui impensus forent creduli, ad Christum, percunctari eos faciens, & qui Christo dicerent.

Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?

Quærit fortasse continuo quis. Si id Ioannes voluit, vt discipuli agnoscerent.

rent Christum, quare manifestè non illis hoc dixit? Quare ne se Christum discipuli cogitarent, non prohibuit? Satis prohibuerat Ioannes, dicens: Quem me putatis esse, non sum ego. Et ad se ab Iudæis missis confessus est se non solum non Christum, sed ne prophetam quidem esse. Veruntamen discipuli zelantes magistri sui honorem, & putantes eum id, quod esset, ex humilitate negare, ei non credebant. Misit igitur eos ad Iesum, non dubitans tanta apud eum visuros, auditurosq; vt ad eundem conuerfi, verè ipsum esse Christum & magistrum suum, non solum humilia, sed etiam vera de se proficentem, crederent. Misit autem eos, postquam audiuit opera Christi. Quæ? Nempè hæc, quæ Christo digna erant, quæ Christum loquebantur, vt sunt loqui veritatem, pœnitentibus misereri & parcere, euangelizare regnum Dei, facere virtutes & signa, humilem ac mitem non minus inter adulantès, quam inter persequentes esse, peccata condonare, pro malis beneficia retribuere, &c. Misit itaque Ioannes discipulos suos ad Christum, vt illum audirent, & re ipsa probarent illum esse Christum. Neque enim Ioannes dubitare poterat Dominum Iesum ipsum esse, qui fuerat mittendus, Christum atque Messiam, quando quidem ipsum in vtero virginis necdum natus quoque agnouit. Baptizauit præterea & agnouit. Nam Christo loquens Ioannes: *Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me?* quomodo eundem non nouit? Agnouit denique paulopost, Patris audiens vocem super eum, dicentis: *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui.* Non caret autem instructione hoc factum Ioannis. Commendat enim nobis sollicitudinem piam, quam pro suis gerebat, ne moriens eos in errore ignorantiaque relinqueret, vt etiam eis noticiam, familiaritatemque cum Christo compararet, quo post suam mortem illi adhererent. Et vos filij super familia domus vestræ vigilate, & ne peccatum, neve ignorantia eos seducat, curate. Instruite eos, in viam veritatis dirigite, atque ad pia opera eos (maximè qui vobis commissi sunt) exercete. Sit vobis gaudium familiam vestram, & eos qui vobis sociantur, non solum ex instructione, sed ex conuersatione vestra etiam fieri meliores. Nō detineatur vobiscum Ioannes in vinculis, hoc est, zelus iustitiæ, & prædicatione veritatis à vobis non solum non impediatur, sed etiam ne abscondatur quidem. Loquimini vnusquisque veritatem cum proximo suo. Nemo odiat fratrem suum, sed vbi deliquerit, publicè, aut clanculum, iuxta conditionem delicti arguat eum. *Nolite inquit, communicare peccatu alieni, magis autem redarguite.* Cum Ioannis discipuli ad Christum venissent, vt Lucas quoque refert, dixerunt: *Ioannes Baptista misit nos ad te, dicens: Tu es, qui venturus es, an alium expectamus?* Christus sciens quare ad se missi fuerant viri, opere magis ac veritate illis respondit, quam sermone. Refert enim Lucas: In ipsa autem hora multos curauit Iesus à languoribus suis, & plagis, & spiritibus malis, & cæcis multis donauit visum. Erant enim (vt dixi) missi propterea, vt videntes opera Christi, in Christum crederent. Non poterant autem certius informari, quam vt opera, quæ præter Christum nemo potuit facere alius, ipsum viderent facientem. His enim visis, iure hæsitare non poterant, quin foret Christus. Respondit igitur Iesus ad Ioannis quaestionem (vt dixi) non voce, sed opere, quo se Christum & Filium Dei probaret. Recit enim signa hæc non orando, sed præcipiendo, hoc est, propria

VIR TU-

virtute, quod solius Dei esse cognoscitur. Eam ob rem Iudæos quoque non multo post, quod non crederent sibi, inexcusabiles pronunciauit, dicens: *Si mihi non crederis operibus crede. Item: Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent.* Nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Quasi diceret? De ignorantia se excusare nequeunt, quoniam opera mea testantur me vera sequi, alioqui haudquaquam, quæ facio, possem efficere, si falsitas aut impostura foret in me. Hoc modo ihs, qui ad se missi fuerant, etiam hic loquitur, factò ac re ipsa loquens, quasi responderet: Interrogatis me an sim ille, qui mundo venturus promissus est, opera mea videte & expendite, an sint Christi filij Dei opera, an probent Messiam, an ve alius, qui mundum redimat, quærendus sit.

Et respondens Iesus, dixit illis: Euntes renunciate Ioanni, quæ audistis & vidistis. Cæci vident, claudi ambulant, leprosi mundantur, surdi audiunt, mortui resurgunt, pauperes euangelizantur. Et beatus est, qui non fuerit scandalizatus in me.

Non verbis, sed operibus si vultis, inquit, ego vobis respondeo. Ite tantum & dicite, quæ vidistis, cæcos recipere visum, claudos gressum, &c. Beatus tamen nihilominus, qui non fuerit scandalizatus in me, hoc est, qui scandalum non patitur ex operibus humanitatis, quæ pro infirmitate carnis, & ad probandam humanitatis veritatem volens tolero, vt minus credat mihi inesse potentiam, virtutemque diuinam. Qui enim propterea, quod edo, quod bibo, quod dormio, quod patior, quod morior, in me scandalizatur, propterea non credens me Deum, illi erit hic aduentus meus, non in salutem, sed in ruinam. Beatus igitur, qui non fuerit scandalizatus in me. Eatis igitur, & quæ vidistis & audistis, renunciate Ioanni. Quasi dicat: Ipse enim, vbi hæc feceritis, exponet vobis prophetiam Esaiæ de Messia futuro: *Ecce Deus ipse veniet & saluabit nos. Tunc aperientur oculi caecorum, & aures surdorum patebunt. Tunc saliet quasi ceruus claudus, & aperta erit lingua mutorum.* Vide, quam modeste, quam castè Christus respondit. Non enim dicit se esse Messiam aut Christum, opera tamen coram illis huiusmodi exhibuit, quæ necessario ipsum testarentur Christum. Voluit autem Christus non facili- ter sibi nomen hoc vsurpare Christus, quia & Romanis & Iudæis erat nomen iniustum atque inuidiosum. Sonabat enim regem, nõ quod quempiam timeret Iesus, sed vt neminem scandalizaret, hoc est, vt scandalum, quod alij inde reciperent (quamdiu ita congruit) euitaret. Propterea discipulis ipsum Christum consentibus prohibuit, ne cuiquam hoc, puta quod esset Christus, dicerent. Voluit igitur donec euangelizasset mundo; donec tempus illius adueniret, quo egredi de hoc mundo per passionem statuerat, celari, & non vocari Christum. Quo tempore adueniente, modeste confessus est se esse Christum. Videte autem hic filij, quæ signa fuerint, quibus Christus significauerit se esse Christum, Cæci, inquit, vident, surdi audiunt, &c. Nunquid filij, quia cæci iam non illuminantur, non est nobiscum Christus, aut non sumus nos Christiani? Si signa hæc spiritualiter intelligimus, hodie quoque ipsa fiunt. Hæc enim in vniuersumque conuersione fiunt. Christi-

stus in carne veniens in mundum, multa contulit mundo beneficia sanitatum. Et nunc idem in mentes hominum veniens, non pauciora donat beneficia animarum. Peccator namque, quamdiu est peccator, omnia hæc in se habet vitia. Est enim cæcus, est surdus, est claudus, est leprosus, est mortuus, Ab ijs omnibus ærumnis, si Christus in eius venerit mentem, liberatur.

Cæcus my-
sticè quis sit.

An peccator non est cæcus, qui in oculis Dei frontosus peccat, qui peccati deformitatem non exhorrescit, qui Dei oculos non reueretur, qui futuram sibi damnationem non metuit, ubique clausos habens oculos, ubi suæ salutis esset admonendus, aut vndeunque posset conuertere? Non videt peccati turpitudinem, non suam attendit inhonestatem. Non videt, hoc est, non pensat, Dei cuncta cernentis iustitiam. Non videt postremò perpetuam peccatis debitam damnationem, nec suppliciorum enormitatem. Sub hac cæcitate liberè peccat, & quasi, aut non esset Deus (sicut scriptum est: *Dixit inspiens in corde suo, Non est Deus*) aut quasi fabulæ forent, quæcunque scripta sunt, quæcunque nobis credenda proponuntur, securus in peccato edit, bibit, dormit, gaudet & ridet. Breuiter, ducitur à diabolo ad infernales furcas, nec videt. Peccatum enim illum excæcat, sicut scriptum est: *Excæcauit eos*

Psal. 17. &
12.

malitia eorum. Quomodo itaque peccator cæcus est, ita etiam surdus. Non audit, hoc est, non recipit verbum Dei, non retinet. Audit quidem aure corporis Christum in Euangelio loquentem, sed non audit aure cordis. Nihil enim in vica eius deprehenditur, vnde quod Dei verbo iam obediatur, agnoscat. Non ergo audit sapientiam doctrinam, quia ad cor eandem non recipit, nec ad intima traiecit voluntatis. Est quoque claudus, quia ad opera pietatis, & ad Dei præcepta, neque pedes corporis, nequegressus affectuum mouet. Quarto peccator efficitur leprosus. Infectus enim est peccati corruptione, infectusque alios verbis malis, & vitæ exemplo, *Corruptunt enim bonos mores colloquia mala.* Sicut ergo in suo primo aduentu Christus est hæc signa

Sapient. 2.
Surditas spi-
ritualis quis sit.

operatus, dum viueret hic nobiscum in carne, quibus se Messiam esse verum testatus est, sic in his in quorum mentes venit, eadem signa operatur spiritualiter. Vbi enim te comperis de peccato erubescere, peccati turpitudinem horrere, Dei præsentiam & iustitiam contemplari, quæ ante non videbas peccata, aut parvipendebas, nunc magni facere & detestari, inferni poenas formidare, intellige in te, hoc est, in mentem tuam venisse, qui illuminat in te abscondita tenebrarum, vt quæ non videbas, videas. Si item te verbi diuini lectio aut prædicatio delectat, cæperisque in lege Domini meditari, quomodo eandem perficias, aures tibi Christi referauit aduentus.

Claudus my-
sticè quis sit.

Si quomodo alijs fuisti scandalo, verbis & operibus infirmiores olim trahens ad peccatum, ita nunc bono exemplo, exhortationeque sancta ad bonum inuiras, à lepra mundatus es, & Christi spiritum in te habes habitorem. Si postremò, quamuis non singulari præditus ingenio, nec virtutibus diues, alijs cæperis euangelizare, hoc est, annunciare bonum, eosque ad charitatis opera, ad Dei quoque cultum instruere, de pauperibus, id est, de humilibus illis es, qui Christum euangelizant, & Christi in te sentis aduentum. Porro, si horum nihil in te senseris, time, ne Christum non habeas in corde tuo, fortasse quia locum habes immundum, quem detestatur inhabitare, fortasse nec illum desideras, aut etiam ei repugnas, quare tecum recusat habitare.

Lepra spiri-
tualis quis sit.
1. Cor. 15.

illis

Illisque abeuntibus, cepit Iesus dicere ad turbas de Ioanne: Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitum? Ecce, qui mollibus vestiuntur, in domibus regum sunt.

Exierant turbæ ad Iordanem, audientes quæ prædicationem Ioannis, in signum poenitentiae de peccatis pristinis, & pro signo, quod vitam inculpata, sese corrigentes, posthac ducere vellent, baptizabantur à Ioanne. Dicit ergo Iesus: Quid existis in desertum videre? Commendare voluit turbis Ioannem, hoc tamen facere noluit in præsentia discipulorum Ioannis, ne adulari videretur Ioanni, putareturve quod hunc idem coram ipsis discipulis commendaret, quod sciret eos omnia Ioanni relaturos. Expediebat quoque nihilominus Ioannem non commendari coram illius discipulis, qui nimium zelabantur pro suo magistro, atque propterea in Christo scandalizabantur invidia aliqua, quod ille baptizaret, quodque populi accursum haberet Iesus, quo magistri sui gloria minueretur. Fuit tamen scandalum siue æmulatio hæc ex ignorantia, non ex mala voluntate, atque idem non fuerunt reprehensi à Christo, sed dissimulanter informati. Illis igitur abeuntibus, dixit Christus ad turbas: Quid existis in desertum videre? quasi dicat: Quæritis hominem in deserto? Quem illum iudicatis? Nunquid arundinem vento agitatam? Nunquid hominem leuem & inconstantem, qui ad auræ flatum moueatur, qui hominum se moribus attemperet, ut quod multi laudant, laudet, quod item vituperant multi, vituperet, id ipsum hodie cum laudantibus laudans, cum vituperantibus iterum arguens, quo accomodat se adulantium more alienis iudicij hominum quæ fauoribus? Nunquid existis videre hominem mollibus vestitum? quasi diceret: An putatis eum delictis assuetum carnem suam mollibus fouere? Minimè. Neque est arundo, quæ vento in vtramque flectitur partem, hoc est, neque ex naturæ malitia inconstans ac leuis est, à veritate deflexibilis, neque studio malæ consuetudinis hoc vitium contraxit, ut aduleatur. Quod si esse vellet, iam non esset in carcere vincus. Quam præterea sit alienus à mollitie vestium & ciborum, quam sequuntur hi, qui amant oblectamentum carnis, testatur eremus, testatur vastum durumque cubile, testatur inhumanus agrestisque cibus, testatur postremò vestimentum hispidum, ex pilis scilicet camelorum contextum. Non est igitur arundo, qui in spiritu & virtute præcedit Lucæ I. Helix, parare Domino plebem perfectam. Non vestitur quoque mollibus, neque mollitiem suo quærit corpori, quando quidem qui mollia quærunt, in domibus regum sunt, ijs nihil cum eremo est commune.

Sed quid existis videre? Prophetam? Etiam dico vobis, & plus quam Prophetam.

Quasi diceret: Prophetam æstimatis inuenisse, quando recepistis Ioannem. Veruntamen ego vobis illum pronuncio plus quam Prophetam. Causam autem quare Propheta & plus quam Propheta esset Ioannes, adiungit:

Hic est enim de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum Malach. I.
E meum

meum ante faciem tuam, qui preparabit viam tuam ante te.

Joan. 1.

Scimus in familia regum eos qui magis vicini iuxta rogem ambulanti
urba esse præstantiores. Quo ergo Propheta Christo fuere viciniore,
eo etiam sunt in hoc genere præstantiores. Ad eum autem vicinus erat Christo
Ioannes, ut faciem eius (quo nihil vicinius) præcederet, & cum quoque di-
gito monstraret. Erat igitur non solum Propheta, sed etiam in aliquo ma-
ior quam Propheta, utpote Angelus, id est, nuncius Christi, Christi magnus
amicus, Christi vicinus præcursor, & Christi monstrator. Videte autem
quam sapienter citat Christus Dominus auctoritatem seu sententiam illam

Malach. 3.

Malachiz: *Ecce ego mitto Angelum meum ante faciem tuam, qui preparabit viam
tuam ante te.* Hucusque enim loquitur, & hic cessat, tacens ea quæ sequuntur,
puta: Et statim veniet ad templum sanctum suum dominator, quem vos
queritis, & Angelus testamenti, quem vos vultis: quia non poterant de alio
aliquo verba hæc intelligi, quam de Messia seu Christo venturo. Hæc tamen
verba ut dixi) Christus tacet, præcedentia tantum citans & perducens at-
tentionem auditorum, qui in lege & prophetis satis erant eruditi vsq; huc,
ne se iactare videretur Christum, sed potius ipsi, quæ mox sequuntur, verba
meditarentur, expenderentque quandoquidem hæc quæ Christus citavit ex
Malachia, essent impleta, implenda forent etiam quæ sequuntur, scilicet: *Et*

Ibidem.

*statim venies ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis, & Angelus te-
stamenti quem vos vultis.* Quæ de Messia intelligi non ignorabant. Discerant
igitur, si impletum esset & adesset præcursor Christi atque eiusdem viæ præ-
parator, qui faciem eius præcederet, nihilo longius esse Christum expectan-
dum, quin suum præcursorem sequeretur, mundoq; iam natus appareret.
Videte quam secreto innuit se esse, ne se videatur iactare Christum. Sequun-
tur autem plures commendationes quam hodiè leguntur, in eodem Evan-
gelio de Ioanne quæ suo loco dicenda forent. Nos interim glorificemus &
adoremus Dominum Iesum Christum, qui est benedictus in secula.

SERMO IN EADEM DOMINICA.

Restitens ab operibus penitentia Ioannem Christus commendauerit.

Matth. 17.

Tves qui venturus es, an alium expectamus? Verba hæc sunt Ioannis ad
Christum per nuncios ex carcere loquentis, qui quomodo Christum
non ex ignorantia sua interrogavit (nihil enim de Christo Ioannes
dubitabat) sed pro discipulorum suorum instructione, ita Christus quoque
Ioanni quidem respondens, eidem quæ voluit, renunciavit, quo tamen Io-
annem non hæsitantem non voluit instruere, sed nuncios ab eodem ad se
missos voluit erudire, atque ab errore (cui illos non ignorabat implicitos)
eripere. Responsio Christi fuit, ut ea quæ vidissent & audissent, nunciarent
Ioanni. Ad eum enim hæc miracula homini soli impossibilia fuere, ut vel
nuncijs hi qui interrogare aduenerant, non possent aliter de Christi, quam
de Dei operibus iudicare. Quo cogebantur quoque (aberat enim odium &
invidia iudicantibus) Christum Dominum esse veram Messiam, prædica-
re. Quippe in quo omnia essent, quæ à prophetis de Christo forent prædi-
cta. Non itaque eis verbis, sed operibus respondit. Dicite, inquit, Ioanni

quæ

quæ vidistis. Magis voluit vt illi ipsi qui erant missi, hæc cordibus suis inscriberent, quam vt Ioanni nunciarent. Nihilominus tamen piissimus Dominus nunciorum detulit verecundie, sciens sibi missos, vt occasione ex obliquo sumpta, ab errore reuocarentur. Illis itaque abeuntibus, commendationem incepit Ioannis. Noluit enim illis præsentibus Ioannem commendare, ne adulari videretur. Omnia autem laudum præconia quæ Christus de Ioanne perhibebat, de austeritate eius vitæ in cibo & potu, de illius constantia & vestium vilitate fuerunt. Quo certè mirandum est, quod inter euangelicas laudes Ioannem Christus commendauerit ab eo, quod panem non comederit, quod vinum non biberit, quod mollibus non sit vestitus, quod delicijs carnis abstinerit: cum hæc opera sint omnia piorum hominum & monachorum, quorum status professio quæ ab hæreticis damnatur (quasi eorum qui suis adinventionibus quærant salutem, qui suis operibus nitantur mercari cælum, qui postremò irritum inanem quæ reddere præsumant Christi pro nobis satisfactionem) asseuerantibus inania esse omnia opera nostra bona ad salutem. Mirandum itaque dico, quomodo Christus hoc nescierit, errans Ioannem (qui cum monachis rectè ab hæreticis fatuus iudicari possit) laudauerit quod à delicijs abstinens, carnem suam in eremo, carcere, abstinentia, hispido vestimento, vilitate quæ cibi affixerit. Nõne iuxta illos omnia hæc stultè, inaniter, imò præsumptuosè agit? Cur ergo Dominus (si cum reuerentia sic loqui liceat) Ioanne stultior, illum ab ijs commendat? Aut fortè potius mirandum erit, quomodo hæreticus calumniari opera poenitentiae audeat, puta ieiunia, castigationes carnis, & reliqua id genus opera, cum ediuerso Christus illa laudet? Hæreticus adem opera Deo dicit non esse accepta, nulliusquæ esse meriti, sed hominum esse inuenta, hominum instituta, quibus aded nihil ad sit commodi, nihil frugis, vt etiam qui talia agunt, decidant à fide Christianæ redemptionis, volentes suis (vt aiunt) operibus introire regnum Dei. Christus verò interim opera huiusmodi laudat, confirmat, atque sibi accepta commoustrat. Quomodo enim Christus opera bona non laudaret, quæ ipse in homine operatur? Absque enim Deo homo non operatur bonum, sicut scriptum est: *Omnia opera nostra, bona, operatus es in nobis.* Quomodo item eadem non remuneraret, cum debitorem ex promisso se constituerit? vtpote aded bonus, vt quæ ipse in nobis & nobiscum, non tamen sine nobis operatur bona, eisdem promittat, reddatquæ mercedem. *Beatus*, inquit Psalmographus, *vir cui non imputat Dominus peccatum.* Beatus planè similiter, cui opera sua Deus, ea nempe quæ eius gratia operatur in eo & cum eo, imputat ei ad meritum, constituens se ex promisso pro hoc opere mercedis debitorem. Quid tu liuore torqueris hæretice? Si oculus tuus nequam est, scito quia Christi oculus bonus est, qui vbique querit misereri & parcere, idè salua iustitia, hoc est, occasiones querit vt iustè misereatur. Quid si Christus in nobis opera sua, quæ idem in nobis operatur nobiscum, coronat? Quid si ita quod potest, vult facere? Nõne hinc eius tam misericordia quam sapientia clarior eluceat? Nõne magnificentia est maioris operari cum homine bonum, dare illi, vt quod agit, esse ac dici possit bonum, bonoquæ huius sic operato promittere, darequæ mercedem (tametsi opus ipsum non foret maius, quam

Ioannes in quibus fuerit per Christum commendatus. Lucæ 1.

Matthæ.

Hæretici poenitentia opera calumniantes confutantur.

Esaiæ 16.

Psalm. 31.

Matth. 10.

Opera bona à Christo laudantur.

Math. 10.
Marc. 9.

Psalm. 15.

Haeretici cur
bonorum ho-
minum pijs
operibus de-
trahant.

Ad Tit. 2.
Galat. 5.
Bona opera
quomodo ex-
ercenda.

Luc. 17.

cyphum seu calicem frigidae aquae porrige sitienti: & hoc propter Deum quam nulli bono operi, quamuis diuina sit virtute in homine consummatum, quamuis gratia sit diuina per hominem operatum, donare primum? Confutauit igitur Christus haereticos ab operibus poenitentiae, ab asperitate vestium, a castigatione carnis, a ieiunijs denique & abstinentia Ioannem laudans, confutauit omnes dicentes, nullius momenti, nulliusque utilitatis esse opera bona. Certè Deum nullis operibus nostris bonis egerè, nullis laudibus fieri sanctiorem, nec ex abstinentia nostra ditiozem effici, quis ignorat? Acceptum tamen esse illi non diffitemur, si nos ipsius amore delectationem quantulamcumque nobis subtraxerimus, aut si incommodum, calamitatem, tribulationemve aliquam fuerimus eius intuitu perpeffi. Charissimi igitur filij, spretis horum vilissimorum hominum calumnijs, qui cum bona grauentur opera agere, cum carnem mortificare propriam nolint, cum denique desiderijs suis seruire, non mori constituerint, ne propterea habeantur contemptui, nimis fiat manifestum, quam nulla sanctitas, nulla virtus, nulla apud eos sit continentia, detrahunt aliorum studijs pijs, calumniantur opera bona, ne ipsi bona opera non habentes minoris sint aestimationis. Sunt enim maxima propterea apud suos opinionis, quod insatiabili diligentia cuius statui probè instituto norint detrahere, insectarique omnes alios: se verò magnificare, suam fidem extollere, quae tanta (vt iniquiunt) est, vt absque bono fructu, imò cum pessimis fructibus credant arborem bonam, credant item sese absque opere bono, hoc est, absque diuinorum praceptorum obseruantia, sola Iesu passione saluandos. Credant Iesum in mundo vixisse, sic & sic docuisse, haec & illa fecisse, haec illaque praecipisse, ea tamen quae praeeperit, factu (quoniam sunt opera bona) necessaria non esse, sed quisquis crediderit verbis, dominicisque praecipis, eum non posse perire. Et hoc non quod Dei praepcepta fecerit aut impleuerit, sed quod ea crediderit, quia sola fides haec, eos (vel si dijs displicuerit) saluabit. His igitur vt hominibus pestiferis relictis, vos filij operemini bonum ad omnes, frangite desideria vestra, abnegate vosmetipsos, vt non quae vultis faciatis: crucifigite carnem vestram cum concupiscentijs vestris, id est, affligite vestram carnem, a delectationibus abstinendo, concupita negando, quae molesta sunt vobis propter Deum patienda imperando: & vt simul dicam omnia, quicquid Deo cognoueritis placere, quicquid & in quouis tempore a vobis exigit, haud negligendo. Praeternittite, quicquid illi cognoueritis displicere, quicquid super vos ponderis posuerit, æquanimiter ferte. Et cum haec omnia feceritis, inutiles seruos dicete. Haeretici cum nihil de praepceptis Domini obseruent, quod inutiles se dicunt seruos, gloriantr, cum quicquid libuerit carni, indulgeant, quod sola se fide credant posse saluari, sibi blandiuntur.

Vos Domini praepcepta custodite, & nihilo minus inutiles infructuososque iudicate. Cum omnia diligenter feceritis, nihil in operibus vestris, sed in Dei miseratione Christi que benignitate confidite. Credite bonis malisque operibus congruam a Deo reddendam mercedem. Vestra opera tamen huiusmodi non credatis esse ea, quibus debeat merces, sed quibus formidetis supplicium. Nihilominus tamen a quouis bono opere, quod potestis,

DOM

non abstineatis, sed ire contendite per angustam portam, ita non quasi ac-
 rem verberantes certate, tam diligenter laborate, vt quasi nihil adhuc ap-
 prehenderit virtutum, imò quasi violentia quadam regnum celorum ra-
 pere nitamini. Atque iterum de vestris operibus, de industria vestra, de-
 que omni quam nauatis opera pro salute vestra adeò desperetis, vt ex sola
 Dei misericordia, ex eiusdem bonitate saluari & oretis, & confidatis. Secta-
 mini charissimi cum Ioanne Baptista penitentiam, eremum, solitudinem,
 abstractam vitam, carnis macerationem, animi stabilitatem, grauitatem
 morum, charitatem ac Dei zelum. Execremini cum eodem auaritiã, lu-
 xum, delicias, voluptatem, crapulam, ceteraq; vitia huiusmodi, vt Christo
 in vobis locum præparetis venturo, detis venienti, & ipse vos inhabitet,
 vos regat, vosq; possideat. Si ita feceritis, parabit in vobis Christo dignis-
 simum habitaculum. Celebramus enim Domini aduentum. Quo obsecro,
 ad quid aliud monemur, quam vt Domino locum in quo illum habitare
 delectet, paremus? Tria autem sunt quæ Christo præparant locum, seu dig-
 num efficiunt quem inhabitet Deus. Legimus eius esse delicias cum filijs ho-
 minum. Quare ex ipso non est, sed ex nobis tantum ipsis, quod Deus non
 habitat in nobis. Si enim eius sunt deliciae esse (vt testatur) cum filijs homi-
 num, quomodo non libenter est cum homine, si locum inuenit sibi con-
 gruum, aut se dignum, hoc est, non se indignum? Nemo enim illi dignum
 parabit locum. Primum itaque filij quod ad hoc est necessarium, videtur
 esse humile, feruensque desiderium, quo anima tua æstuet pro aduentu Dei.
 Nihil dignius, nihil vtilius, nihil habere potes melius, quam Deum. Inde-
 finenter proinde roga Deum, ne se clonget à te. Ipse enim est fortitudo tua,
 virtus tua, thesaurus tuus. Adueniat in mentem tuam, hanc regat, hanc pos-
 sideat. At fortasse dicis: Deuotionem non sentio, quomodo orabo? Si sen-
 sus cordis contradicit tibi orare volenti, & inuenis in te cor aridum, steri-
 le ac lapideum, ora voluntate rationali, ora fide nuda. Proponere tibi bonum
 summum, atque immensum esse Deum, maximè tibi vtilem, maximè ne-
 cessarium, sine quo nihil es, taceo vt aliquid possis, maximè que idcirco abs-
 te desiderandum, si sensu cordis nequis, spiritu, intellectu, voluntate que
 rationali desidera, vt rem nobilissimam, fructuosissimam & necessariam.
 Contra sensum cordis tui, inter ariditatem, sterilitatemque mentis, corpus
 tuum humilia, genua vt se inclinent, compelle, labia vt loquantur Deo, &
 salutaria petant, vrge, opta desideria deuotissima atque affectuosissima te,
 si placeret Deo, habere, resigna te vt ariditatem mētis ad beneplacitum Dei,
 quamdiu ille voluerit, sustinere consentias. Non ex desidia mentis, sed pro
 subiectione & abnegatione tuæ voluntatis. Aestima te deuotione, consola-
 tione ve sensibili indignum. Nihilominus tamen clama pro Deo se tibi do-
 nando, clama oratione, fortasse non dulci aut suauis, tamen forti. Crede filij,
 si perseueraueris, si te propterea, quia aridum sentis cor, humiliaueris, &
 culpam huius tibi ascripseris, si nihilo fecius corde licet, duro, orando insti-
 teris, si te eius obtuleris, reliquerisque voluntati, si ei credideris quod pa-
 terna prouidentia tecum egerit, daturusque sit quæ tibi sunt vtilissima: De-
 us etiam insensibiliter habitabit in corde tuo. Hac enim non posses, nisi
 Deus in corde tuo habitans te erudiret, te confortaret, in te operaretur, quam-

1 Cor. 3.

Menth. n.

Baptista Do-
mini in qui-
bus nobis sit
imitandus.Tria quædam
in nobis lo-
cum Christe
præparant:
1.

Psalm. 42.

Deuotio acti-
sensibilis
non haberi,
quomodo e-
randum.

Math. 5.

Psalm. 4.

II.

Sapient. 1.

Ecclesi. 1.

Leuit. 15.

Math. 16.

III.

uis tu aliter putes, quamuis non sentias, quamuis habes, credasque te desolatam & derelictam. Loquor autem hæc filiis bonæ voluntatis, qui pauperes sunt spiritu, qui terrena non sapiunt, sed amant, esuriuntque & sitiunt iustitiam ac virtutes. Non vobis hoc dico filij hominum, qui graui estis corde, qui diligitis vanitatem & queritis mendacium, hoc est, huius seculi figmentum, quod ostendit mentiturque se aliquid esse, cum nihil sit. Hoc quamdiu queritis, quamdiu diligitis, Deum amare, aut purè querere non potestis. Erratis miseri, magnipendentes quæ nulla sunt, cum quibus peribitis & nihil efficiemini, quod autem vestras posset saluare animas, negligitis. Secundum quod pro impetrando aduentu Dei in mentem tuam est necessarium, est munditia cordis. Neque enim cor inquinatum aut immundum introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Sit igitur in te timor Domini, qui super te vigilans, te custodiat, arceatque, ne Deum offendas, ne quoque intra te quippiam quod illi sit inimicum, foueas. Quare enim in veteri testamento toties, si quisquam immundum quid tetigerit, sua lauare vestimenta iubetur, immundumque se profiteri vsque ad vesperum, nisi vt intelligeremus quanta diligentia, qua vigilantia nobis custodiendum sit cor nostrum, ex quo egreditur quod coinquinat hominem?

Tertium est voluntatis nostræ conformitas cum diuina. Hæc conformitas non tam inuitat ad se Deum, quam seruat etiam. Dignatur enim libenter hominem sua visitatione Deus, dignatur sua in habitatione, vbi nullam senserit sibi fieri repugnantiam, vbi subiecta sibi inuenit omnia, qui est in secula benedictus, Amen.

DOMINICA IIII ADVENTVS DOMINICI,
Epistola B. Pauli Apostoli, I. ad Corinthios IV.

SIC nos existimet homo vt ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Hic iam queritur inter dispensatores, vt fidelis quis inueniatur. *Mibi autem pro minimo est, vt à vobis iudicer, aut ab humano die. Sed neque meipsum iudico. Nihil enim mihi conscius sum, sed non in hoc iustificatus sum. Qui autem iudicat me, Dominus est. Itaque nolite ante tempus iudicare, quousque veniat Dominus, qui & illuminabit abscondita tenebrarum, & manifestabit consilia cordium, & tunc laus erit unicuique à Deo.*

PARAPHRASIS IN EANDEM EPISTOLAM.

Hanc Paulus scripsit epistolam Corinthijs, quos pseudoapostoli ad parum bene sentiendum de Apostolo induxerant, causantes non verum esse ipsum Apostolum, infacundum, contemptibilem, atque ideo contemendum. Ad quod sobriè, humiliterque Apostolus respondens, Sic, inquit, nos, id est, me & Apollinam existimet homo, vt ministros Christi. Nolo enim plus minusve de nobis quis sentiat, quam diuinitus est nobis concessum. Sumus enim non viliores quam ministri Christi & dispensatores mysteriorum, hoc est, ecclesiasticorum sacramentorum Dei. Nolumus quis

nos